

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus I. Præscribit Deus Moysi ritus holocautorum primo ovium,
bonum &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

bernaculi cum omnibus suis partibus & ornamentis. Liber *Leviticus* qui sequitur, & est tertius liber Scripturæ, agit de Sacrificiis, earumque varietate & distinctione. 2. De personis offerentibus, earumque præparatione ac dispositione. 3. De temporibus Sacrificio destinatis, nempe de festis. 4. De votis. Hunc librum dictavit Deus *Moyfi* in deserto cum *Israelitæ* adhuc morarentur juxta montem *Sinai*. Ingentem habet materiam & variam; seligemus ea quæ maxime possunt servire ad mores.

P A R S I V.

In Librum Levitici.

D I S C U R S U S I.

Præscribit Deus Moyfi ritus holocaustorum primo ordinem, bonum &c.

Antequam veniamus ad rem ipsam, oportet scire quid sit Sacrificium. Dico igitur: Sacrificium est oblatio rei sensibilis à legitimo ministro facta Deo, per realem immutationem, ad testandum supremum illius dominium, & nostram subjectionem.

Dico *per realem immutationem*, quia in hoc distinguitur Sacrificium ab oblatione, quod in hac res integra offerebatur Deo, in Sacrificio vero res occidebatur si esset animata, si inanimata, confindebatur, conterebatur, comburebatur, vel effundebatur, & sic immutabatur, vel occidebatur.

Hinc sacrificare *Græcè* dicitur *θύειν*, *Hebraicè* *Zabach*, utrumque significat occidere, vel mactare.

Occisione autem ostendimus Deum esse omnium Dominum, ac præsertim necis ac vitæ quando offeruntur animata.

Res vero inanimatæ quæ offerebantur, vel erant liquidæ, ut sanguis, oleum, vinum, hæc effusione offerebantur: Vel erant solidæ, ut panis, similæ, sal, thus, manipulus spicarum virentium, triticum.

cum. Hæc levabat Sacerdos in altum, varieque immutabat. Nam panis difsecabatur in partes; simila, sartagine, clibano, vel craticula coquebatur, sal urebatur, thus fundebatur, manipulus spicarum urebatur, triticum conterebatur.

Denique Sacrificiorum tres erant species: Prima erat holocaustorum; secunda victimæ pacificæ; tertiâ hostia pro peccato. Quibus adde quartam, nempe Sacrificium similitæ aut panis quod Hebræicè vocabatur *mincha*, & figurabat Sacrificium *Christi*.

Videamus modo quomodo Deus hæc omnia ordinaverit, & cum omnibus ceremoniis, ac circumstantiis dictaverit *Moyfi*: Incipit ab holocausto quod erat triplicis generis, primum in quo offerebantur boves, in secundo oves, & capræ, in tertio aves, scilicet turtures & columbæ.

Sic ergo incipit liber *Levitici*: Vocavit Dominus *Moysem*, & locutus est ei: Loquere filiis *Israel*, & dices ad eos: Homo qui obtulerit ex vobis boves & oves, si holocaustum fuerit, masculum immaculatum offeret ad ostium Tabernaculi testimonii, ad placandum sibi Dominum, & cætera quæ sequuntur.

Hic agit primum Deus de prima ac præcipua Sacrificii specie, hoc est, de holocausto, boum, ovium, vitulorum &c. in quo tota victima ita cremabatur ut nihil remaneret præter pellem, ut per hoc significaretur summum Dei in res omnes dominium, omniaque referenda ad ipsum, ipsiusque gloriam. 2. Per hoc offerentes testabantur se totos pertinere ad Deum, & se totos Deo consecrare.

Videamus 1, quod spectat ad litteralem sensum & ceremonias horum Sacrificiorum. Ac primum quidem, holocaustum debebat esse masculum, & immaculatum: Divites offerebant bovem vel vitulum, qui vero vitulum habere vel emere non poterant, offerebant, agnum vel hædum, pauperes qui nec agnum nec hædum, offerebant turturem, vel pullum columbæ.

3. Hostia debebat duci ad ostium Tabernaculi. 4. Offerens imponebat manus super caput victimæ. 5. Sacerdos eam mactabat & jugulabat, sanguinem phiala excipiebat, cumque fundebat per altaris circuitum, mox pellem detrahebat, deinde victimam concidebat in frusta, eamque altari imponebat, ac supposito igne & lignis comburebat. In hisce autem Sacerdos sacrificans aliorum Sacerdotum ac Levitarum operâ juvabatur præsertim cum multæ simul victimæ erant offerendæ.

Sed

Sed cum non sit dubium quin hæc omnia tantum essent figure, juxta illud *Pauli* dictum: *Omnia illis in figura contingebant*, non est etiam dubium quin multa pro futuro tempore spiritualiter significarent.

1. *Rodolphus* per holocaustum, dicit significari eos qui se corde & corpore totos mancipant divinis obsequiis, quorum, inquit, triplex est genus: Unum ipstar bovis corpore robustum, qui labores suos impendunt ad proximos juvandos. Alterum instar ovis, hoc est, eorum qui operum innocentia, morumque simplicitate alii prælucent. Tertium instar avium qui divinis scientiis & contemplationi vacant, ut Deum perfectiùs cognoscant.

Rupertus Abbas primos comparat cum *Iob*, qui totus erat in juvandis proximis sive pauperibus per eleemosynas, sive afflictis per solatia, sive viduis ac pupillis defendendo illos in judicio. Secundos comparat *Noë*, qui inter peccatores innocentia eminebat. Tertios comparat *Danieli* qui sapientia divina excelebat inter mortales.

Denique *Ribera* lib. 4. de Templo cap. 3. per holocaustum vituli intelligit *Christum*, qui, ut *Paulus* ait: *Tradidit semetipsum pro nobis oblationem Deo*. 2. Per oblationem agni intelligit oblationem & mortem Martyrum, quæ dignitate proxima fuit oblationi *Christi*. 3. Per holocaustum turturis & columbæ intelligit eos qui per jugem carnis macerationem, gementes ut turtures, innocentes ut columbæ, se totos Deo immolant.

Hi omnes sunt masculi per fortitudinem, immaculati per sanctitatem. *Christus* vero in particulari immolatus fuit ad ostium Tabernaculi, hoc est, juxta portam urbis *Ierosolymitana* in qua erat Templum Domini. 2. *Christus* offerendo se Patri sanguinem suum fudit in circuitu altaris Crucis suæ, ut sciremus omnes orbis partes & nationes participes futuras ipsius Crucis & sanguinis. 3. Pellis *Christo* detracta est, quando vestibus omnibus spoliatus fuit, corpus flagris & clavis concisum, & pellis dilacerata, & ossa denu data, juxta illud *Psalmi* 21: *Foderunt manus meas & pedes meos, & diriverunt omnia ossa mea*. 4. Ignis quo *Christus* quasi combustus fuit, erat charitas ipsius, quæ magis urebat interius, quam naturalis ignis urit exterius.

Sed quod præ cæteris hic appendo & confidero, est, quod Deus nullam sibi victimam in holocaustum offerri voluerit, sive esset
bos,

bos, sive vitulus, sive agnus, sive hædus, sive turtur, sive columba, nisi penitus immaculatam, quod sic explicatur *Levit. cap. 22: Omnis macula non erit in eo, si cacum fuerit, si fractum, si cicatricem habens, si scabiem, non offeretis.*

Hoc postea reprehendit *Malachias* Propheta *cap. 1* dicens: *Si offeratis cacum ad immolandum, nonne malum est? & si offeratis claudum & languidum, nonne malum est? offer illud duci tuo.*

Primæ quæ in orbe terrarum oblatae Deo primitiæ fuerunt, erant *Abelis & Cain*, sed dispares plane ac diversæ: *Cain*, inquit *Scriptura Gen. cap. 4, offerebat de fructibus terre*, sed vilioribus, meliores sibi reservabat, fortasse, inquit *Fernandus hoc loc offerebat decidua & semi-putrida poma, vel grana minutiora: Abel vero, inquit Scriptura Gen. cap. 4, offerebat de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum, hoc est, optima quæque. Ideo, inquit Ambrosius lib. 1. de Cain & Abel cap. 10, respexit & acceptavit Deus munera Abel & rejecit munera Cain.*

Hinc trahit *Fernandus* hanc instructionem moralem: *Caino*, inquit, perfimiles mihi esse videntur, quicumque impiâ avaritia erga Deum viliora illi offerunt, sicut parentes qui filium aut filiam deformiorem specie, aut quovis alio naturæ vitio laborantem in Dei obsequium, ad spirituale in sæculo statum, vel religionem, quodam modo non offerunt, sed abjiciunt, aut detrudunt; cum tamen Deus ipse severe vetuerit ne *Indei* sibi victimas offerrent ne in minimo quidem defectuosas, aut ulla macula deformes. *Maledictus*, inquit *Malachias cap. 1, qui immolat debile Domino.*

Sed fusius hoc argumentum pertractat *D. Hieronymus*, peritissimus Virgines instituendi Magister: Sic enim scribit *Epist. 8 ad Demetriadem* nobilissimam ac speciocissimam Virginem: Solent miseris parentes, & non plenæ fidei Christiani, deformes, & aliquo membro debiles filias, quia dignos generos non inveniunt, virginitati tradere: Certe qui religiosiores sibi videntur, parvo sumptu, qui vix ad alimenta sufficiat, Virginibus dato, omnem censum in utroque sexu sæcularibus liberis largiuntur, ut scilicet dum alii serviunt Deo, illi in sæculo dominantur, genio indulgeant, ac lasciviant de portione, cujus partem detrahunt Deo.

Quod si ingens piaculum est vitiatam hostiam, aut mutilum aut scabiosum animal aris imponere, ut illos qui hoc faciunt, maledictos dicat Scriptura, quale nefas erit, sola mundi rejectamenta

Fff

Deo

Parentes
non pos-
sunt of-
ferre Deo
liberos de-
fectuosos.

Etos dicat Scriptura, quale nefas erit, sola mundi rejectamenta Deo donare? si quis inter liberos defectuosus, numini consecraret, & dicere, illis optime quadrabit cucullus vel velum ꝑ obolem vero primogenitam, vividam, ingeniosam, speciosam, ac solertem, ad generis splendorem servare & interdum vi retinere pro sæculo.

In hos parentes aut tutores sic invehitur Deus per *Malachiam*: si offeratis cæcum, nonne malum est? & si offeratis claudum & languidum, nonne malum est? offer illud duci tuo si placuerit ei.

Offer filium tuum claudum, vel cæcum, vel stupidum, Regi aut Principi, ut illi serviat inter Ephæbos, nonne illudi sibi putabit, & protinus cum indignatione à conspectu suo arcebit? Offer Regine filiam luscam, ac deformem, ut inter filias honorarias admittatur, nonne illam rejiciet? offer viro honorato equum strigosum, macer confectum, & vide quid inde gratiæ referes.

Teipsum appello: Numquid tu similes famulos aut ancillas admittes? & non erubescas tu solos liberos tales offerre Regi Regum, ac Reginæ cæli Deiparæ? quod tu, inquit *D. Cæsarius Hemil.*, non vis pati in servo, hoc tu justum existimas ut facias Domino tuo?

Stupeo quando audio Regem *Nabuchodonosorem Danielem cap. 1.*, dicentem ad præpositum Eunuchorum, ut introduceret pueros in quibus nulla esset macula, decoros forma, eruditos omni sapientia, cætos scientia, doctos disciplina, ut illi servirent in Ephæbos: Itane vero non vult Rex terrenus alios servos nisi prorsus immaculatos, decoros, ingeniosos, & erunt parentes qui Deo non alios velint obtrudere nisi defectuosos, ut sibi ac pro sæculo servent, in quibus nullus defectus nec macula est? optima sibi, deteriora Deo? quis hoc concipiat alicui posse incidere nisi qui, ut *Hieronymus* ait, non est plena fidei Christianus?

Sunt quidem nonnulli parentes qui non recusant, etiam optima dare Deo, sed postquam viderint mundum, ut loquantur, hoc est, perdiderint innocentiam, animam impuris affectibus, corpus libidine macularint: Hoc Pater *S. Augustini* filio suo suadebat, ut scilicet moras ne ceteret, & juventuti indulgeret: Sed quid hoc est aliud dicere, inquit *Augustinus*, quam, prius vulneretur, postea curabitur. Et tamen quam sæpe hoc & audivimus, & adhuc interdum videmus ut persuadeatur adolescentibus, remaneant in sæculo, cum sæcularibus conversentur, probentur, & sæculum probent, an sint
fuerit

futuri constantes, interea amandantur in Galliam, vel alio, ut illic discant suo malo, quod in domo Paterna ignorabant. Hæc secum expendens magnus ille Theologus *Leonardus Lessius*, nullum, inquit, perniciosius consilium in hoc genere suggeri potest: Hoc enim non est aliud quam sub honesta specie probationis, spiritum velle extinguere, & eum qui in portum salutis, locumque securum parabat evadere, laqueis mundi implicare, & tentationum procellis exponere? qui enim sic suadent, perinde faciunt, ac si alicui maris inexperto, qui artem nauticam discere velit, suadent ut fragili cymba det se in altum, & probet utrum in illis fluctibus & tempestatibus, cymbam poterit ab interitu servare: Vel si mercaturam cogitanti suadeas ut prius fortunas suas aleæ jactu exponat, & periclitetur, quales in posterum eventus sint expectandi. Potestne stultius aut perniciosius quid excogitari?

Quid enim à recta ratione, & vera prudentia magis alienum, quam tanto periculo velle probare, quod multo certius, & absque periculo cognosci potest?

Si hortulanus aliquis accepto semine nobilissimo ex Oriente missio, quod summa cultura egeret, depangat illud loco saxoso & spinoso, solis ardori, & omnibus aëris injuriis exposito, ut probet an exrescere posset, stultum diceres; multo magis insanit qui adolescentibus aspirantibus ad statum ecclesiasticum, vel religionem, tale consilium suggerunt. Est enim inspiratio divina, & ad religionem vocatio divinum quoddam semen cælitus in terram transfusum, ut in omnem virtutem adolescat, & fructum vitæ æternæ producat.

Denique post omnia, quid sperandum nisi ut probando mundum sese commaculent, & si in proposito persistant cum istis maculis Deo offerantur, & sic directè peccetur contra Dei præceptum, qui ne quidem ullum animal cum macula voluit sibi offerri, quanto minus hominem qui se culpâ & instigatione parentum, commaculavit, cum se prius innocentem Deo poterat offerre.

Quod de adolescentibus dixi, hoc idem dicendum de senibus, qui cum omnes juventutis annos in deliciis egerint, tandem in ultima ætate incipiant cogitare de serviendo Deo, de quibus sic ait *Ambrosius in Psal. 118 Serm. 9*: Quid laudis potest habere si effatum corpus voluptatibus. & jam senectutis gelu frigidum, ad sera devotionis officia, deposito, jam seignior, vigore, convertat? ð rem indign-

Vita pars
deterior
Deo non
offerenda.

dignam! exclamat *Petrus Cellensis Epist. 6*: Fæces, inquit, senectutis vestræ immolatis altissimo, qui adolescentiæ vestræ florem in rebus nugatoriis (& voluptatibus, & fæditatibus) expendistis.

Potestne aliquid absurdius cogitari quam mundo & carni dare purissimum pollinem tritici, & furfures Deo? mundo propinare generosissimum vinum & mustum, Deo vero vappam & fæces? mundo dare purissimum aurum, scoriam Deo? mundo margaritas & gemmas, Deo conchylia? mundo fructus primævos, & succulentos, Deo putridos & corruptos? Mundo flores recentes, Deo marcidos? mundo Veris rosas, Deo devexæ ætatis aridas spinas?

Quærit *Dionysius Carthusianus in cap. 1. Levit*: Cur Deus prohibebit pisces offerri in sacrificium, cum id permiserit in cæteris animalibus? respondet: Quia morantur, & latent in aquis, & inde extracti protinus moriuntur. Hinc patet Deum respicere sacrificia illorum, qui se primum extrahunt vitis ac mundo in senectute, brevi morituri.

Idem argumentum profequitur *D. Chrysostomus in Psal. 11*: Quis est, inquit, vestrum qui velit ancillam vel servum, vetulos, fractos laboribus, robore destitutos? nemo; tales enim inepti censentur ad serviendum: Quod si, inquit *Chrysostomus*, vos ejusmodi ne quidem velitis, putatis Deo gratos esse qui cum juventutem peccatis exhauserint, languidam & enervatam senectutem, ac vitæ facem virtuti reservant?

Quid inde potest boni sperari? nam ut *Seneca ait Epist. 108*: Quænam admodum ex amphora primum quod effluit, sincerissimum est, quod gravissimum, & turbidum, subsidit, sic in ætate nostra quod optimum, in primo est, & hoc effundunt plurimi in suas delicias, & facem sibi reservant. Meliora prætervolant, deteriora sequuntur: Quid ergo senes qui reliquam ætatem dedere mundo vel carni, aliud Deo offerre possunt quam fæces & deteriora.

Numquid *Iob dicit Cap. 20*, quod ossa nostra implentur vitis adolescentiæ nostræ? hinc senex, inquit *Hieronymus Epist. 3*, qui reliquo vitæ tempore malè vixit fasce peccatorum onustus progreditur, difficulter enim eraditur, inquit *Epist. 7*, quod rudes animi perhibeunt: Quis lanas nigro colore unctas, ad pristinum candorem revocet? Quisquis ergo virtutis fundamenta non jecerit in juventute, non facile virtutem ædificabit in senectute.

Ideo clamat *Ieremias Propheta Thren. cap. 3*: Bonum est viri cum

præterit jugum ab adolescentia sua, ne, si post decursæ juventutis annos, inquit *Gregorius*, in *Psal. 6 Pænit.* jugum tulerit, peccandi consuetudine exagitetur, eosque patiat impugnationum tumultus, quibus quotidie victus existat: Qui enim sanctitatem primum orditur in fine vitæ, luctari forte poterit, sed valde difficulter evadere.

Considerate arborem summo Vere germinantem: Hæc si flores ventorum vi, vel pruina superveniente amiserit, frustra fructus expectantur in autumnò: Licet enim imbres copiose fluant è caelo, licet stercora radici apponantur, licet tempora belle procedant, licet non desit solis influxus, nec cultoris industria, si Vere flores excussit, numquam proferet fructus: Ita agitur nobiscum: Quisquis enim primæ ætatis, innocentiaque flores projecit, in extrema ætate non proferet fructus, vel certe non dignos: Imbuatur optimis documentis, rigetur imbribus concionatorum, fecundetur justorum exemplis, frustra tamen fructus expectantur ex eo corde unde flos decidit.

Agit *Christus Matth. cap. 7.* De domo in quam venti fluviique irruerunt, & tamen non cecidit, quare? quia fundata erat supra petram: Agit deinde de domo quæ ceciderat, quid ita? quia fundata erat super arenam: Ergo victoria vel ruina pendet à fundamento.

Cogitate statuam *Babylonicam*, habebat hæc luteos pedes, ergo non diu stabit: Sed lutei illi pedes habebant ferrea crura, & ærea femora, deinde pectus ex argento, & huic pectori tam firmo ac solido impositum erat aureum caput: Quid timendum tam validæ statuæ? sed quid non timendum tam infirmis ac fragilibus pedibus? quid plura? unus exiguus lapis sponte devolutus è monte totam istam molem subvertit: Sic etiam si lutea fuerit adolescentia quæ totius vitæ fundamentum est, valde difficile erit reliquas ætates æreas vel argenteas facere, difficillimum omnium, facere auream senectutem.

Hoc satis significat *Isaias* Propheta quando *cap. 40* clamat: *Omnis caro fanum*: Quid erat opus hoc tam alte clamare? volebat ostendere nos omnes herbam esse, non arbores: Arbores inseri possunt, ita ut pomus ferre possit pyra vel cerasa, aliosve fructus pretiosiores: Sed quis unquam lactucam insevit rapis? quis lolium in frumenta convertit? Qualis herba oritur, ita moritur, ergo & homo

qui foenum vel herba est, sicut primos annos exegerit, ita & postremos traducet.

Ergone, inquiet aliquis, desperatum est de senibus qui se in ultima aetate convertunt? nequaquam, quia praestat semel quam numquam. Verum est, sed respondeo cum *Seneca de Brevitate vitae cap. 4.* Audies, inquit, plerosque dicentes: Anno quinquagesimo in otium secedam, sexagesimus annus ab officiis me dimittet: Sed quem tandem longioris vitae praedem accipis? quis ista sicuti disponis, ire patietur? non pudet te reliquias vitae tibi reservare? Quam seruum est vivere incipere cum desinendum est? quae tam stulta mortalitatis oblivio, in quinquagesimum aut sexagesimum annum differre sana consilia? & inde velle vitam inchoare quo pauci pervenerunt? Opus aliquod subtile ac pretiosum, quale est acu pingere, vel filum ducere per subtiliorem telam, non bene perficitur ad cereum lampademve nocturnam. Ita *seruum est*, inquit *Seneca*, ad cereum vitae nostrae jam fatiscentem, & brevi extinguendum, opus illud animae tuae pretiosissimum, vivis & Sanctis coloribus depingendae, caligantibus oculis velle elucubrare.

DISCURSUS II.

Præscribit Deus ceremonias quæ servari debebant in oblatione avium.

Ordinatis ceremoniis quas Deus servari volebat in offerendis animalibus quadrupedibus, delabitur ad ceremonias quæ servari volebat in offerendis volucribus.

Hasce ita describit Scriptura: *Si autem, inquit, de avibus holocausti oblatio fuerit Domino, de turturibus aut pullis columbae, offeret eam Sacerdos ad altare, & retorto ad collum capite, ac rupto vulneris loco, decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris, vesiculam vero gutturis, & plumas projiciet prope altare ad orientalem plagam, in loco in quo cineres effundi solent, confringet ascillas ejus, & non secabit, neque ferro dividet eam, & adolebit super altare, lignis igne supposito.*

Nihil erat quod non mystice aliquid significaret. singulariter tamen unum hic inter cætera animadverto, quod plumæ columbarum deberent projici in locum ubi cineres recondebantur.

Hoc